

בסי"ד, ה' אדר תשפ"א

17 פברואר 2021

תיק 80016

פסק דין חלקי

בעניין שבין

הנתבע

התובע

מזמין עבודת שיפוץ

קבלן שיפוצים

א. רקע

התובע הוא קבלן שיפוצים והנתבע הוא שכנו שהזמין אצלו עבודת שיפוץ בביתו, שעיקרה הכנת יח"ד למגורים עבור בנו של הנתבע. בין הצדדים נחתם בתאריך ביום שישי, ו' אלול תשע"ט (06.09.19) הסכם (להלן, **ההסכם**) וסוכם בו על תמורה של 100,000 ₪ לא כולל מע"מ עבור כלל העבודות (סעיף 13 להסכם), וכן סוכם שהעבודות יסתיימו בתוך 35 "ימי עבודה מלאים" להוציא חגי ישראל (סעיף 9 להסכם).

במהלך העבודה של התובע אצל הנתבע התגלעו בין הצדדים מספר מחלוקות שבעקבותיהן הפסיק התובע את עבודתו. בהסכם שנחתם נקבע שבמקרה של מחלוקת רב המושב "ינחה אותם לבורר מוסכם" ועל כן פנו אליו שני הצדדים. אולם, הצדדים לא הגיעו להסכמות ופנו לבית דין זה וחתמו על הסכם בוררות.

בתיק זה התקיימו שתי ישיבות. בישיבה הראשונה שהתקיימה בתאריך ה' כסליו תש"פ (03.12.19) סוכם על המשך העבודות, אולם, למרות הסיכום, העבודות לא הסתיימו. התקיימה ישיבה נוספת בתאריך י"ט טבת תש"פ (16.01.20) ובה סוכם על ביקור של מומחה בית הדין, אינג' ישראל גליק (להלן, **המומחה**), בבית כדי לבחון את המצב ולהגיש דו"ח לבית הדין. בהמשך התקיים ביקור נוסף של מומחה בית הדין, ולאחריו התיר בית הדין לנתבע לסיים את העבודות בעצמו.

מומחה בית הדין הגיש דו"ח מפורט על הממצאים בבית, והצדדים הגישו סיכום של התביעות שלהם. כמקובל בתיקי ליקויי בניה, יש בין הצדדים מחלוקות בשורה ארוכה של נושאים. בדיון השני ערך בית הדין טבלה ובה טענות שני הצדדים, אשר הועברה למומחה לצורך חו"ד במקומות הרלבנטיים.

מן הראוי לציין משום מה כי הצדדים לא ריכזו את טענותיהם במסמך אחד כמקובל, אלא הציפו את בית הדין במסמכי תגובה רבים, כך שכל תגובה הוגשה בכמה מסמכים. איננו באים לצדדים

עמוד 1 מתוך 39

משרד ראשי: רח' ברוריה 2, ת.ד. 8178 ירושלים 91080 P.O.B 8178 Brurya St. Main Office:

טל' 02-5371485 Tel פקס 02-5379626 Fax www.eretzhemdah.org beitin@eretzhemdah.org ע"ר מס' 580120780

Founders: The Bellows Family, Chicago, Illinois

בטענות, כיוון שאינן מיוצגים, אולם, התנהלות זו הקשתה מאד על בית הדין לוודא כי בפסק דין זה ניתן מענה לכל טענות הצדדים, והדבר יבוא לידי ביטוי בהחלטות.

ב. טענות התובע

בדיונים בבית הדין דרש התובע פיצוי עבור הסעיפים הבאים:

פיצוי על הצעת מחיר נמוכה מדי – לטענת התובע, הוא קיים מו"מ עם בנו של הנתבע. שווי העבודה היה גבוה בהרבה אולם הסכים להפחית את התמורה ל-100 אש"ח בגלל שהבן טען שהעבודה נעשית עבור אביו שהוא אברך לאחר שיצא לגמלאות. כעת התברר לתובע שמי שיגור ביח"ד הוא הבן, ועל כן לטענתו ההנחה שנתן היתה ברמיה והוא מבקש תשלום מלא.

תוספת לעבודות חשמל – במסמך שכותרתו "הצעת מחיר/מפרט לשיפוץ משפחתי" אשר נחתם ונספח להסכם, נכתב בעמוד 3 שעבודות החשמל יבוצעו לפי תוכנית. אולם, בנו של הנתבע הביא ברמיה תוכנית הכוללת עבודות חשמל בהיקף מוגזם ביחס למקובל והחתים את התובע מבלי ששם לב לכך, על כך ביקש התובע תוספת בסך 10 אש"ח.

מע"מ – סוכם בהסכם על תשלום של 100 אש"ח לא כולל מע"מ, וכעת התובע מבקש לקבל את המע"מ, כיוון שבעקבות ההמחלוקת נדרש להוציא חשבונית לנתבע.

יתרת חוב – בחוזה נקבעה תמורה בסך 100 אש"ח. עד לשיבה הראשונה בבית הדין שילם התובע 55 אש"ח. בדיון הראשון סוכם על זיכוי בסך 5 אש"ח בגין אי ביצוע של מטבת. לאחר הדיון הראשון שילם הנתבע עוד 15 אש"ח. לפיכך יתרת החוב היא 25 אש"ח.

תוספות – לבקשת הנתבעים בוצעו תוספות רבות שהתובע דורש עליהם תשלום, כפי שיפורט בהמשך.

חוסרים – התובע טען כי הנתבע לא איפשר לו לסיים את העבודות.

לבקשת בית הדין הגיש התובע סיכום של התביעות שלו, לאחר שהתקיימו שני סיוורים של המומחה באתר. בסיכומים העלה התובע תביעות חדשות כפי שיפורט בהמשך.

ג. טענות הנתבע

פיצוי על הצעת מחיר נמוכה מדי – התובע טען שקיבל 5 הצעות מחיר, שתיים מהן נמוכות משל התובע, הוא לקח את התובע כי הוא שכן. בניגוד לטענת התובע, טען הנתבע כי התובע ידע שהדירה מיועדת למגורי הבן. סוכם שעל תוספת שהנתבע יבקש התובע ייתן הצעת מחיר. בן התובע טען שמעולם לא אמר שאביו אברך. לדבריו, התובע התעניין ברכישת הקראוון שבו הבן גר ושהיה אמור לעזוב אחרי שיעבור ליח"ד החדשה, כך שידע שבניית יח"ד היא עבור הבן.

עבודות חשמל נוספות – לפני חתימת החוזה הובהר לתובע כי הנתבע יביא תוכנית חשמל מאדריכלית וכך היה. התובע אמנם העיר כי יש לו בעיה אידיאולוגית להתקין שקעי טלויזיה. הנתבע טוען כי ויתר לתובע על חלק מהעבודה המופיעה בתוכנית.

מע"מ – סוכם על תשלום במזומן ללא תשלום מע"מ.

יתרת החוב – מוסכמת.

תוספות – הנתבע התייחס לטענות באופן מפורט כפי שיוצג לקמן בפרק הרלוונטי.

חוסרים וליקויים – הנתבע טוען שיש חוסרים ביחס לחוזה וכן ליקויים רבים וכן טענות נוספות.

לטענת הנתבע, לאחר קיזוז חובות הנתבע לתובע, התובע חייב לו 69,300 ₪.

ד. נושאי הדין

1. יתרה לתשלום וטענה שניתנה הנחה ברמייה
2. תוספות עבור עבודות חשמל
3. עבודות אלומיניום
4. תוספות בנייה
5. תביעות נוספות שהוגשו אחרי סיורי המומחה
6. חוסרים ביחס לחוזה
7. רשימת ליקויים מקורית
8. רשימת ליקויים נוספת לקראת סיום ראשון
9. רשימת ליקויים נוספת לקראת סיום שני
10. תביעות שונות
11. תשלום מע"מ
12. פיצוי על איחור בסיום העבודה
13. הוצאות משפט

ה. יתרה לתשלום וטענה שניתנה הנחה ברמייה

מוסכם של שני הצדדים שהפער בין מה שסוכם בחוזה (לאחר זיכוי בגין אי ביצוע מטבח) לבין מה ששולם הוא 25 אש"ח לא כולל מע"מ.

כאמור, התובע טוען כי נתן לנתבע הנחה כיוון שבנו של הנתבע שיקר לו שאביו אברך, אולם, בדיעבד התברר לו שמי שיגור ביח"ד הוא בנו הנשוי של הנתבע. הנתבע ובנו הכחישו את הטענה וטענו כי התובע ידע היטב כי בנו של התובע יגור ביח"ד, כיוון שדובר על פינוי הקראון בו גר בנו של הנתבע לאחר סיום עבודות.

עמוד 3 מתוך 39

משרד ראשי: רח' ברוריה 2, ת.ד. 8178 ירושלים 91080 P.O.B 8178 Brurya St. **Main Office:**

טל' 02-5371485 Tel 02-5379626 פקס Fax 02-5379626 www.erezhemdah.org beitdin@erezhemdah.org ע"ר מס' 580120780

Founders: The Bellows Family, Chicago, Illinois

דין: לפנינו ההסכם שנחתם בין הצדדים. כדי לקבל את טענת התובע, שהנתבע מכחיש, עליו להציג ראיה שהסכים למחיר שהוסכם כיוון שהוטעה על ידי הנתבע¹, אולם, ראיה כזו לא הוצגה.

אמנם, התובע הציג כמה הצעות מחיר הגבוהות יותר ממה שסוכם בסופו שחל דבר אולם הדבר אינו יוצא דופן בתחום זה, ואינו מהווה ראיה. הנתבע ובנו הכחישו את הטענה להטעה, ואכן נראה כי התובע ידע שבנו של הנתבע אמור לגור ביח"ד. כמו כן, הטענה שהנתבע אברך צריכה השלמה – הנתבע הוא בגיל הגמלאות, ולטענתו הוא לומד תורה, אולם, לכל הדעות לא מדובר באברך צעיר. לפיכך, טענת התובע בעניין זה נדחית מחוסר ראיות.

אלא שלבשק בית הדין העריך מומחה בית הדין את שווי העבודה שסוכם עליה בחוזה ולהערכתו השווי עומד על סך 138,511 ₪. גם אם נקבל את טענות הנתבעים שנפלו מספר טעויות בחישוב של המומחה (כגון, קיר מסוים שהיה קיים לפני תחילת העבודה), ולכן נפחית מטעמי זהירות 10,000 ₪ משווי העבודה שהובטחה, עדיין שווייה עומד על 128 אש"ח בקירוב.

לעומת זאת, התמורה שסוכמה עומדת על 100,000 ₪ בלבד. זהו פער גדול מאד. עוד קודם לדין המשפטי בית הדין מעיר לנתבעים כי עצם המחשבה שניתן לקבל עבודה בשווי 128 אש"ח בקירוב בתמורה לתשלום של 100 אש"ח היא מופרכת ונגועה בבעיה מוסרית קשה. קבלן קטן איננו יכול לתת מתנות בשווי כזה, וסופו של הסכם בלתי-הוגן זה הוא עגמת נפש לשני הצדדים. קל וחומר כאשר מדובר במזמין קפדן שמדקדק בכל פרט וליקוי, כפי שנהג הנתבע שלפנינו במהלך התנהלות תיק זה. מזמין כזה אינו יכול לצפות לקבל עבודה איכותית ומדויקת בתמורה לתשלום נמוך ביותר.

מבחינה הלכתית אין כאן מקום לטענת אונאת מחיר ולביטול העסקה, כיוון שהתובע תמחר את העבודה באופן מפורט, למעט עבודות החשמל הנתונות במחלוקת, מה שמוכיח שידע את מחיר השוק ובחר להסכים למחיר נמוך מאד.

השאלה המשפטית שנשארה היא האם המחיר הנמוך מלמד על איכות העבודה שהובטחה. רוצה לומר, האם מחיר נמוך מלמד גם על תמורה באיכות נמוכה. שאלה זו היא חלק מסוגיית "הדמים מודיעים", כלומר, האם גובה התשלום מלמד על תוכן העסקה.

מדובר בסוגיה ארוכה ולכן נסכם את הדברים בקיצור.² בעקבות מחלוקת התנאים בגמרא נפסק בשולחן ערוך (חו"מ רכ, ח) ש"אין הדמים ראיה" כאשר יש סוכם על מכירת "צמד" ויש ויכוח בין הצדדים האם הכוונה ליצול שעל הבהמות או שמא אף לבהמות עצמן.

¹ גם במקרה זה לא ברור שניתן לבטל הצעה שניתנה בגלל מצג מסוים, שאינו קשור ישירות לעבודה, שכן בסופו של דבר מדובר על "דברים שבלב" שלא הגיעו אפילו לכדי תנאי, גם לפי דברי התובע, במקרה זה היה אפשר לבטל מתנה אולי לפי הרמ"א בחו"מ סי' רז סעיף ד.

אולם, במקום בו העסקה הבסיסית ברורה ויש ויכוחים רק על פרטיה, מצינו שהמחיר מהווה ראייה. למשל, הרמ"א (חו"מ רנג, כה) פסק שכאשר נמכרה קרקע מבלי לציין את שטחה, הרי שהמחיר הוא ראייה לגודל השטח שנמכר. הבית יוסף (חו"מ שיב) כתב שאם אדם השכיר בית לחברו ולא קצב לו זמן, אזי התשלום הוא ראייה על משך השכירות. וכן פסק הרמ"א (חו"מ שיב, א): "ואפילו לא קצב לו זמן, אפילו הכי מסתמא שכרו נגד מעותיו", וכן פסקו קצות החושן (שיב, ב) וערוך השולחן (חו"מ שיב, ה).

אמנם הש"ך (חו"מ שיב, ד) חלק על הבית יוסף והרמ"א וטען שהדמים אינם מהווים ראייה גם במקרה זה. אולם, נתיבות המשפט (שיב ד) הסביר את דברי הש"ך, בגלל שבהיעדר סיכום חל הכלל "סתם שכירות שלושים יום", נמצא שישנו מעין סיכום שהתשלום אינו גובר עליו. מדבריו עולה שבמקרה בו אין כלל כזה, גם הש"ך יסכים לדברי קודמיו שהתשלום מהווה ראייה.

בשו"ת שואל ומשיב (רביעאה, ב, רכב) המשיך וכתב שהתשלום מהווה ראייה האם היה תנאי מכללא בעסקה, אף שתנאי זה לא הוזכר על ידי הצדדים.

בהמשך לכל האמור פסק בשו"ת פני משה (בנבנישתי ב, נה) שהדמים מעידים על איכות המוצר, וכאשר יש פער בין המחיר לאיכות הרי זה מקח טעות, הובאו דבריו בשו"ת דברי חיים (חושן משפט א, לו):

אפילו שהיה במונח שהכל מין אחד הוא, מכל מקום כיון שמה שמכר לו אינו שוה לשליש ולרביע מהערך שמכר לו א"כ מסתמא כי קנה ממנו, יפה קנה, שהדמים מודיעים. וכדאמרין בגמרא בריש פרק שור שנגח את הפרה (בבא קמא מו ע"א) "ונחזי אי דמי רדיא לרדיא אי דמי נכסתא לנכסתא", והוכיחו מכאן המפרשים דהדמים מודיעים היכי שאין מכחישים את עיקר הלשון.

מכן הסיק בשו"ת דברי חיים (שם) שמי ששילם מחיר גבוה ונמצא שקיבל מוצר באיכות נמוכה יכול לבטל את העסקה מדין מקח טעות ולא מדין אונאת מחיר:

ואם כן בנידון דידן שבא בשאלה שקנאו יותר הרבה על חד תלת מדמי שויה ודאי שהוא בחשבו שהוא יפה והרי הוא כאלו הזכירו לו בפירוש יפה ונמצא גרוע שגם בזה חוזר לעולם אפילו בדליכא אונאה בדמים.

וכן כתב בשו"ת נוכח השולחן (חושן משפט סימן י):

והשתא דאתינא להכי דהדמים מודיעים וכל שנמצא גרוע ואינו שוה בדמים חוזר לעולם, אמינא דגם במכר לו רעות ונמצא רעות ביותר – אם אין הדמים

² להרחבה ראו: הרב הלל גפן, "הדמים מודיעים: מחיר העסקה כגורם בפרשנות החוזה", אמונת עתיך 121 (תשע"ט), עמ' 106-112.

מודיעים דהיינו שאלו הרעות ביותר שוים כמו שקנה אלא שאין הלוך רוצה בהם מפני הרוע שנתחדש לו בהן, אז אין יכול לחזור בו.

לדבריו, כאשר סוכם על מכירת מוצר גרוע ("רעות") והתברר שהוא מאד גרוע ("רעות ביותר"), אלא שהאיכות מתאימה למחיר הנמוך מאד – לא ניתן לבטל את העסקה. בהמשך הוא דייק כך גם מדברי הנודע ביהודה (קמא, חושן משפט סימן לב³), ודייק שהרדב"ז חולק על כך כיוון שלא הזכיר סברה זו בתשובה בה עסק (שו"ת רדב"ז חלק ד סימן רע; אלף שמא).

אמנם, נוכח השולחן רצה ליישב את המחלוקת בין הפני משה וסיעתו לבין הרדב"ז, ולחלק בין שני מקרים: מקרה אחד בו לא סוכם דבר על איכות המוצר שחזקתו שהאיכות טובה, והתברר שמדובר במוצר באיכות גרועה – אז המחיר הנמוך מהווה ראיה לטעות, וניתן לבטל את העסקה. מקרה שני בו הובטח מוצר באיכות גרועה ונמצא מוצר באיכות גרועה מאד – שם המחיר אינו מהווה ראיה ואין זה מקח טעות, כיוון שאין הבדל מהותי בין מוצר גרוע למוצר גרוע מאד. בהמשך הוא הוסיף ודייק מדברי התשב"ץ (שו"ת תשב"ץ חלק ד (חוט המשולש) טור א סימן ח) שהוא חולק על שיטת הפני משה, כיוון שלא הזכיר את סברתו. אולם, למעשה הכריע בשו"ת נוכח השולחן כדעת הפני משה, שהדמים מהווים ראיה לאיכות המוצר, בגלל שהמוכר היה מוחזק בכסף.⁴

בשו"ת שבט הלוי (חלק א סימן ז) דן בשאלה קרובה:

ואשר שאל פרשיות שחסר מהם דברים שבדאי לא מעכב כגון התגין שעל הלמ"ד וכן עוקצי בי"ת השמאלים וכדומה, האם מחויב הוא לתקן קודם שמוכר, או ששייך בזה דמים מודיעין כיון שהם ביותר זול מאותן שהם מהודרים. הנה בעצם ההלכה קיי"ל דלא אמרינן דמים מודיעים, כמבואר בחו"מ סימן ר"כ ס"ח, וא"כ כשמוכר סתם אין הדמים ראיה, ומכ"ש סתם קונה הוא הדיוט ואין יכול לשער בעצמו מחיר המהודרים כדי שעל ידי זה ידע שמה שקונה אינו מהודר, איברא כשהמוכר מציע לו בתחלה תפילין יקרים מחמת הידורם, ואח"כ מציע לו זולים יותר, יתכן ששייך בזה דמים מודיעים, אמנם גם בזה אני מפקפק, כי לאו כל אדם יודע שהמחיר הנמוך מחמת דאינס

³ בתשובת נוכח השולחן המופיעה בפרויקט השו"ת ההפניה היא לשו"ת נודע ביהודה חושן משפט סימן י, אולם, ככל הנראה מדובר בטעות). המשפט בשו"ת נודע ביהודה ממנו דייק נוכח השולחן הוא: "אמנם לפי לשון אגרת שלו עשו עמו המותר בעד שכרו וא"כ יפה פסק מעלתו שהרי אין כאן מותר כלל ונתאנה בשכרו לגמרי".

⁴ ראו גם תשובת מהר"ם מטיקטין, תלמיד הרמ"א, פורסמה ע"י הרב אריה פרייזלר, "תשובות מהר"ם מטיקטין שהושמטו מספרי הרי"ף המצויים", מוריה שנה 28, גיליון ח-ט (שלב-שלג), אב תשס"ז, עמ' כג, שכתב שיהודי שקנה חבית דבש מגוי במחיר נמוך במיוחד היה אמור לדעת שמדובר בדבש מסוג גרוע, ואסור היה לו למכור אותו במחיר גיל לאחרים.

כתובים בהדור, אולי מחמת הגודל או הסופר הכותב וכה"ג סבות טובא, ע"כ הדעת נוטה או דצריך לתקן או להודיעו.

כלומר, השאלה היא האם קביעת מחיר נמוכה שקולה להצהרה ברורה שמדובר במוצר גרוע, או שמא יש לומר זאת במפורש. תשובתו היא שהמחיר אינו ראיה ברורה וידועה לכל, ולכן יש לומר לקונה שמדובר במוצר באיכות גרועה. אין מתשובה זו ראיה מה יהיה הדין בדיעבד.

העולה מכל זה הוא שהתשלום אינו מהווה ראיה הגוברת על סיכומים מפורשים, אולם, כן מהווה ראיה לפרשנות היבטים שונים של העסקה שלא סוכמו במפורש. כמו כן, לדעת רבים מהאחרונים המחיר מהווה ראיה לאיכות המוצר.

מן הכלל אל הפרט. במקרה זה לא סוכם במפורש מה תהיה איכות העבודה, ולכן, הדעת נותנת שכאשר מדובר על תשלום נמוך מאד מסתבר שאיכות העבודה לה זכאי המזמין גם היא נמוכה. אף שכאמור לעיל יתכן שיש אחרונים החולקים על כך, אנו סבורים שגם לפי שיטתם הטובה והישר הוא לפסוק בדרך זו (במסגרת סמכותינו לפשרה), כיוון שאין זה הוגן לצפות לקבל מוצר באיכות גבוהה (הדורש מספק השירות השקעה בחומרים איכותיים יותר, או השקעה בזמן עבודה ארוך הנדרש להשגת תוצאה איכותית) בשעה שהתמורה כל כך נמוכה.

הדברים אינם אמורים בכל הנוגע להיבטים בטיחותיים, כמו כן, לא ניתן לגרוע פריטים מתוך המפרט בגלל המחיר הנמוך. אולם, כאשר מדובר על ליקויים אסתטיים, מסתבר שזו העבודה שהובטחה לנתבע לאור המחיר שהוא שילם.

לסיום, אמנם התובע אמר שהסכים לתת הנחה כיוון שהוטעה על ידי הנתבע, כך שלדבריו היה מדובר על מתנה מודעת לנתבע. אלא שהנתבע עצמו הכחיש את טענות התובע, והתובע עצמו טוען שלאור ההטעיה הנתענת הוא חוזר בו מהמתנה, נמצא שעלינו לבדוק את היחס בין המחיר שנקבע לאיכות העבודה כפי שבוצעה, ומסקנתנו היא שבמחיר כזה ברור שהאיכות שהובטחה היא נמוכה.

לאור כל האמור אנו דוחים את הטענה ששהתובע נתן לנתבע הנחה בטעות, אולם, קובעים לאור המחיר שסוכם הרי שהעבודה שהובטחה היתה באיכות נמוכה והדבר יבוא לידי ביטוי בסוגיית הליקויים והחוסרים שידונו בהמשך.

1. תוספות עבודות חשמל

בעניין זה יש בין הצדדים שתי נקודות מחלוקת, נדון בשתייהן:

א. תוכנית חשמל רחבה מהמקובל - מוסכם שבמפרט הנספח להסכם נכתב כי היקף עבודות החשמל ייקבע בתוכניות. עוד מוסכם כי הנתבע הביא תוכנית והתובע חתם עליה.

בדיון התובע טען כי בתוכנית יש הרבה יותר נקודות חשמל ממה שמקובל, וגם בעניין זה הנתבע הטעה אותו. לעומת זאת, הנתבע טען שהתוכנית סבירה, התובע קרא אותה וחתם עליה, והדבר היחידי שעליו העיר היה הקושי האידיאולוגי שלו לבצע שקעי טלויזיה.

עמוד 7 מתוך 39

משרד ראשי: רח' ברוריה 2, ת.ד. 8178 ירושלים 91080 P.O.B 8178 Jerusalem
Main Office: 2 Brurya St. P.O.B 8178 Jerusalem 91080

טל' 02-5371485 Tel 02-5379626 פקס 02-5379626 Fax
www.erezhemdah.org beitdin@erezhemdah.org ע"ר מס' 580120780

Founders: The Bellows Family, Chicago, Illinois

דיון: כיוון שיש מחלוקת בין הצדדים האם התובע קרא את התוכנית, הרי שגם כאן ברירת המחלוקת היא חתימת התובע על ההסכם ועל תוכנית החשמל, ולכן עליו להוכיח כי הוא הוטעה וכן שהתוכנית כוללת הרבה יותר נקודות חשמל ממה שמקובל.

יתירה מזו, הלכה פסוקה היא שהחותם על שטר וטוען שלא קרא מה כתוב בו, הרי הוא מתחייב על פי הכתוב בשטר וכן פסק הרשב"א (שו"ת הרשב"א מיוחסות לרמב"ן, עז). דברי הרשב"א הובאו בב"י (חו"מ, סט) ונפסקו בשו"ע (חו"מ מה, ג). אמנם בשו"ת מהרי"א עניזל (מט) כתב שדין זה חל רק במקרה שבו צד שלישי ערך את החוזה (כגון, סופר), ולא במקרה בו הצד השני הוא שערך את החוזה (וכן פסק הרב אברהם שרמן תחומין ח, עמ' 164; פס"ד ארץ חמדה גזית - 73081-1). אולם, יש שכתבו (ראו פד"ר 15-132243 בבית הדין הרבני בבאר שבע) שדברי מהרי"א עניזל סותרים את נימוקו הראשון של הרשב"א שחזקה על החותם שקרא את השטר. דברים אלה אמורים לשיטתו של התובע שהוא חתם על התוכנית מבלי לקרוא אותה. אולם, כאמור הנתבע מכחיש זאת, ולכן ברור שחזקתו של התובע שידע על מה הוא מתחייב.

בהצעת המחיר העריך התובע את עלות עבודות החשמל בסך 11,400 ₪. לבקשת בית הדין תמחר המומחה את שווי העבודות המופיעות בתוכנית ומסקנתו שהן שוות 16,128 ₪ לפי מחירון דקל, כלומר הרבה יותר. הפער כאן דומה לפער הכללי (אף שהנסיבות קצת שונות) בין המחיר שסוכם לבין שווי העבודה. הדבר יבוא לידי ביטוי בהתייחסות לטענות ליקויים לקמן.

ב. חיבור למפסק תלת-פאזי – במהלך העבודה ביקש התובע תוספת עבור התחברות למפסק תלת פאזי שכבר היה קיים, בטענה שהוא לא מופיע בתוכנית. התובע טוען שהוא שילם לחשמלאי 1000 ₪ על חיבור זה, ודורש על כך 3000 ₪.

הנתבע טען כי אין צורך לרשום בתוכנית פריטים שכבר קיימים, ולכן המפסק לא נרשם בתוכנית. לטענתו, התובע פירק את המפסק הקיים וזרק אותו ושם מפסק חד-פאזי, ולאחר הערה של הנתבע הביא מפסק תלת פאזי חדש והתקין אותו.

דיון: בית הדין מתקשה להבין מדוע התובע פירק פריט קיים והתקין פריט אחר, כאשר הדבר לא מופיע בתוכנית. בוודאי שלא ניתן לדרוש תשלום על עבודה מיותרת זו. בנוסף המומחה קבע כי ביחס לנקודות החשמל בתוכנית יש צורך במפסק תלת פאזי. ממילא, התובע לא היה אמור להסיק מהתוכניות שעליו להתקין מפסק חד פאזי, והיה עליו להתחבר למפסק תלת פאזי הקיים.

ולכן, התביעה בסעיף זה נדחית.

ז. עבודות אלומיניום

בין הצדדים היו מחלוקות רבות בנושא זה ולכן בית הדין זימן את הצדדים לדיון נוסף מיוחד בזום שעסק בעיקר בנושא זה והתקיים בתאריך ט"ז בטבת (31.12.20).

בדיון טען התובע טענה כללית: בית הדין הורה לו בדיון הראשון לבצע את עבודות האלומיניום ע"פ דרישות הנתבע ובסוף ההליך יבוצע תמחור. בפועל, הנתבע סיכם את הדברים באופן ישיר מול איש האלומיניום וכעת הנתבע בא בטענות לתובע על סיכומים שנעשו ללא ידיעתו והסכמתו. בנוסף, איש האלומיניום דרש ממנו תשלום בסך 27,000 ₪ עבור תוספות שהנתבע ביקש והוא זכאי להחזר על כך.

הנתבעים השיב שבוצעו ארבעה שינויים בעבודות האלומיניום מעבר למה שסוכם בחוזה:

1. החלפת צבע מברונזה ללבן, כיוון שאיש האלומיניום אמר שאין לו צבע ברונזה במלאי. שינוי זה דווח לשותף של התובע.
2. החלפה מזכוכית רגילה לזכוכית בטחון (טריפלקס).
3. שדרוג שלבי התריס למשוך אור.
4. הזמנה של חלון חדש (ברוחב 2.3 מ') במקום החלון הישן שהיה בידי הנתבעים – על חלון זה שולם ישירות לאיש האלומיניום 1,800 ש"ח וכן ניתן לו החלון הישן. חלון זה אינו באחריות של התובע.

דיון: מוסכם שבתיאום בין הצדדים בוצעו עבודות אלומיניום בהיקף ובאיכות גבוהים ממה שסוכם בחוזה ועל בית הדין לתמחר את תוספת התשלום. מוסכם עוד שסוכם עם איש האלומיניום על הזמנת חלון חדש נוסף, שאינו באחריות התובע.

הנתבעים טענו כי החלפת הצבע מברונזה ללבן אינה אמורה לייקר את העבודה כיוון שהתובע אמר שצבע לבן זול יותר (פרוי' 3, עמ' 4). התובע השיב בתחילה שאיש האלומיניום חייב אותו על פרופילי הברונזה המיותרים (שם, עמ' 2), לאחר שביה"ד הדין חקר אותו, חזר בו והודה שלא על כך הוא חויב (שם, עמ' 8). בנוסף, הגיש הנתבע הודעות קוליות שבנו שלח ובהן אמר לשותף של התובע כי סוכם על צבע לבן כיוון שאין צבע ברונזה במלאי, השותף לא סתר קביעה זו בזמן אמת.

לגבי שלבי התריס הנתבע טען כי סוכם על תוספת 3,000 ₪ עבור שדרוג ממוקצף למשוך אור. התובע השיב בדיון כי על פי המפרט הוא התחייב לספק שלבים רגילים ולא מוקצפים, וכן שהסכום 3000 ₪ נקבע על ידי בנו של הנתבע בתכתובת הוואצאפ ולא הוסכם על ידו.

עיון בתכתובת שהוגשה על ידי הנתבע (מסמך שכותרתו: ציטוטים בעניין אלומיניום מקבוצת וואצאפ "שיפוץ משפ", מוצש"ק, אור ל"י"ט בטבת תשפ"א) מלמדת שהנתבע דייק.

בתכתובת בנו של הנתבע מבקש שהתריסים יהיו מסוג משוך אור, השותף משיב שסוג זה עולה כפול ממוקצף. בנו של הנתבע שואל כמה כסף יעלה השדרוג ומשלא קיבל תשובה נקבע בעצמו בסכום 3000 ₪. השותף לא השיב לקביעת סכום זה.

אמנם, היעדר התגובה אינו ראוי, כיוון שהיה על השותף להבהיר את עמדתו. אולם, כיוון שבית הדין הבהיר לצדדים שהנתבע יכול לקבוע את מפרט האלומיניום שיבוצע, ובית הדין יתמחר את העבודה, הרי שניתן להבין את חוסר התשובה בכך שהשותף סמך על בית הדין שיתמחר את

העבודה. בנוסף, אין הוכחה מהתכתובת שהיה מגיע לנתבע לקבל שלבים מוקצפים במסגרת המפרט המקורי. כל מה שרואים בתכתובת זה שהיה דיון מה לבצע, ולא דיון על מה שכלל המפרט. בנוסף, גם אם נאמר שסוכם ששתיקת השותף פירושה הסכמה לכך שהשדרוג ממוקצף למשך אור תהיה תמורת 3000 ₪, הרי בפועל השלבים שסופקו אינם חתומים וממילא יש צורך לתמחר את שוויים.

לאור כל האמור, נחשב את ההפרש בדרך של חישוב גלובלי: כמה היתה שווה העבודה שהובטחה וכמה שווה העבודה שבוצעה. זאת, בכפוף לעקרון שכבר נקבע לעיל שברמת המחירים המדוברת הכוונה לעבודה באיכות נמוכה.

ביקשנו ממומחה בית הדין לתמחר את שווי העבודה שהובטחה לפי הכתוב בחוזה ובמפרט. הנוסח הכתוב הוא המחייב ולא ההבנות של הצדדים ואף לא התכתבות שלא עוגנה בהסכם.

מומחה בית הדין (חוו"ד מחודש אייר תש"פ) תמחר את שווי העבודה שהובטחה בסך 17,292 ₪. החישוב הניח בטעות שהובטחו שלבי תריס מסוג משוך אור. בניגוד לכך התובע טען שהובטח תריס רגיל ואילו הנתבע טען שלא יתכן שתריס רחב יהיה רגיל, אלא מדובר בתריס מוקצף. גם לדברי הנתבע יש להפחית את הפער בין שלב מוקצף למשוך אור, שהמומחה העריך אותו (מסמך שכותרתו: מענה לשאלות הבהרה מהתובע בתיק, מתאריך כ"ג תשרי תשפ"א, עמ' 2) ב-500 ₪ למ"ר, כלומר יש הפחית 2500 ₪ בקירוב.

לגבי חלונות בטחון הודה הנתבע (פרו' 3, עמ' 4, בניגוד לדברי בנו שם, עמ' 6) שבמקור לא היו אמורים להיות חלונות בטחון והוא הסכים לשלם על שדרוג לחלונות ביטחון. לכן יש להפחית מההערכת המומחה 270 ₪ לכל מ"ר חלון (ע"פ קביעת המומחה). המומחה קבע שהיו אמורים להיות 8.72 מ"ר חלון מחוסם. מכך יש להפחית את החלון שבוצע במקום החלון החדש ששטחו 3.45 מ"ר. סה"כ היו אמורים להיות 5.27 מ"ר חלונות מחוסמים. כפול 270 ₪ למ"ר שווה 1422 ₪.

נמצא ששווי האלומיניום שהובטח היה 13,369 ₪.

מן הראוי לציין כי עיון בהצעות המחיר של התובע לנתבע מעלה שעבודות האלומיניום לא תומחרו בנפרד, וחישוב סך עלויות כל הפריטים מלבד האלומיניום מגיע לכ-100 אש"ח, כך שאת עבודות האלומיניום קיבל הנתבע כביכול בחינם. כיוון שהדבר אינו מתקבל על הדעת, הרי שהכוונה לתמחור מאד מאד נמוך, ולכן גם כאן איכות העבודה המצופה אמור להיות נמוך.

אמנם התובע טען שעבודות האלומיניום שהובטחה היו שוות 9000 ₪, אולם, מה שחשוב איננו ההערכות של התובע, אלא השווי כפי שהעריך המומחה.

מומחה בית הדין העריך בתחילה את שווי העבודות שבוצעו בפועל בסך 24,804 ₪. לאחר הערות הצדדים הוסיף המומחה 1620 ₪ (עבור תריסי אור) ועוד 1000 ₪ עבור רשת חיצונית. סה"כ 27,424 ₪. סכום זה הוא אחרי הפחתה של 25% בגלל שהיצרן לא מוכר (אין חתימות על שבלי התריס) ואין אחריות. אילו היו חתימות המחיר המלא היה מעל 32 אש"ח. מסכום זה יש להוריד

עמוד 10 מתוך 39

משרד ראשי: רח' ברוריה 2, ת.ד. 8178 ירושלים 91080 P.O.B 8178 Brurya St. Main Office:

טל' 02-5371485 Tel פקס 02-5379626 Fax www.eretzhemdah.org 580120780 'ע"ר מס' 580120780

Founders: The Bellows Family, Chicago, Illinois

3,450 ₪ עבור חלון שבוצע במקום החלון הישן, שאינו באחריות התובע, סה"כ שווי האלומיניום אילו היה נעשה כראוי הוא מעל 28 אש"ח. יותר ממה שהתובע טוען ששילם לאיש האלומיניום, וממילא, התמחור של המומחה אינו נמוך ביחס לסכום ששולם לאיש האלומיניום.

למעשה, כאמור, יש להפחית את מחיר החלון שבוצע במקום החלון הישן בסך 3,450 ₪. לאחר הפחתה שווי האלומיניום שבוצע היא 23,974 ₪.

מסך זה המומחה סבר שיש להפחית 2,622 ₪ עבור הפרש בין גודל ויטרינה שהובטח לגודל ויטרינה שסופק. לדעתנו אין מקום להפחתה בחישוב גלובלי כל זמן ששווי העבודה שבוצע יקר משווי מה שהובטח. יש לשלם תוספת, גם אם בנוגע לרכיבים מסוימים סופק פחות ממה שהובטח.

המומחה כתב שיש להפחית 2,354 ₪ עבור היעדר ראייה לכך שמדובר בזכוכית בטחון (לשאלת בית הדין הבהיר המומחה כי כל הדלת אמורה להיות מזכוכית מחוסמת, והוסיף אסמכתא). כאמור, התובע אינו אחראי לחלון שבוצע במקום החלון הישן ששיטחו 3.45 מ"ר מתוך 8.72 מ"ר שהיו אמורים להיות מחוסמים, שהם 40%. כלומר, לכל היותר יש להפחית רק 1412 ₪.

לגופו של עניין, לדעתנו גם בעבודה באיכות נמוכה יש להקפיד על בטיחות. אלא שבמקרה זה הנתבע לא טוען שלא הותקנה זכוכית בטחון, להיפך הוא טוען שסוכם על התקנת זכוכית כזו. הוא רק טען שהוא זכאי להפחתה עבור העדר הטבעה המאשרת שזו זכוכית בטחון. מספק, נפחית בערך 2/3 מהסך שקבע המומחה, כלומר, נפחית 940 ₪. מעבר לצורך נציין כי מוסכם על שני הצדדים שנושא זכוכית הבטחון דובר ביניהם, מעבר לכך שהוא חובה חוקית. ועל כן, התובע נושא באחריות לכך שהוא לא וידא קיומן של חתימות.

המומחה כתב שיש להפחית 2,900 ₪ עבור הפער בגודלי הכיסים של התריסים – זהו ליקוי אסטטי סביר ברמת מחירים שבה בוצעה העבודה ולכן לא תבוצע הפחתה.

ליקויים במנגנון הרמת התריס – 900 ₪ - חלק בסיסי בעבודה ולכן תבוצע הפחתה.

סה"כ יש להפחית 940 + 900 = 1840 ₪ הפחתה.

לסיכום:

שווי אלומיניום שבוצע - 27,424 ₪.

אחרי הפחתת חלון שבוצע במקום חלון ישן – 23,974 ₪.

הפחתות נוספות – 1840 ₪.

נמצא ששווי העבודה שסופקה – 22,134 ₪.

שווי עבודה שהובטחה 13,369 ₪.

לפיכך על הנתבע להוסיף 8,765 ₪.

עמוד 11 מתוך 39

משרד ראשי: רח' ברוריה 2, ת.ד. 8178 ירושלים 91080 P.O.B 2 Brurya St. **Main Office:**

טל' 02-5371485 Tel פקס 02-5379626 Fax www.erezhemdah.org beitdin@erezhemdah.org ע"ר מס' 580120780

Founders: The Bellows Family, Chicago, Illinois

ח. תוספות

נושא וסכום	טענות התובעים	טענות הנתבעים	מומחה	הכרעת בית הדין
צנרת גז - 750 ₪	לתמחר מה שבוצע מעבר ל-10 מ' שסוכמו בחוזה	מסכימים לשלם את תוספת	תמחר תוספת - 1100 ₪	תוספת 1100 ₪
עיבוי קירות גבס - 1500 ₪	עיבוי קיר גבס מתחת לחלון, לא כלול בחוזה. בתחילה דרשנו 850 ₪ אבל הוא רצה עם נצבים. בסוף לא היה בכך צורך כי החלון הוחלף	חלק מהחוזה	עלות העיבוי 336 ₪	סוכם על התקנת חלון קיים, ולצורך כך בוצע עיבוי. לא ברור האם חלק מהחוזה, כפשרה חיוב בשני שליש - 224 ₪
קיר גבס נישה מקרר - 1500 ₪	פורק קיר שהיה, ונבנה מחדש לבקשת הנתבע	הנתבע בנה נישה לבד, באחד הימים כשהפועל היה, הוא אמר שצריך להוסיף עוד קצת ס"מ לקיר. אין בזה צורך ולא דובר על סכום. מוכן שיפורק. הוסיף שמפריע לפתיחת דלת המקרר		בוודאי שאין מקום לחייב על תוספת שהנתבע אינו רוצה. לגבי עלות הפירוק - ראו לקמן.
הכנסת קופסא וצנרת לפאנל חשמל תקשורת - 400	לבקשת הנתבע התובע העביר צינורות, והנתבע השתמש בהם.	הנתבע מסכים לשלם כמה שהמומחה יאמר. בהמשך טען שהתובע לא	830 ₪	טענת הנתבע לגבי התקנת הקופסה נטענה לאחר הסכמה לתשלום כפי שיקבע המומחה ולכן

עמוד 12 מתוך 39

משרד ראשי: רח' ברוריה 2, ת.ד. 8178 ירושלים 91080 P.O.B 8178 Brurya St. Main Office:

טל' 02-5371485 Tel פקס 02-5379626 Fax www.eretzhemdah.org 580120780 'ע"ר מס' 580120780 beidtin@eretzhemdah.org

Founders: The Bellows Family, Chicago, Illinois

אינה מתקבלת. 830 ₪		התקין את הקופסה אלא בנו של הנתבע.		
אנו מקבלים את טענת הנתבע, כיוון שסגירת החור עליה סוכם כוללת איטום. התובע יקבל עבור העבודה 450 ₪.	עלות איטום 200 ₪	הוא אטם חלק ולא סיים, ולכן יש להפחית את עלות ההשלמה.	הנתבע אישר את הסכום, הכל בוצע חוץ מאיטום שאינו כלול אלא באחריות איש מזגנים.	הכנת צנרת למזגן -650 ₪
כיוון שמדובר בתוספת, יש לשלם עבור מה שבוצע 472 ₪	ביצוע נקודת מים ללא ברז 472 ₪	לטענת הנתבע ע"פ פי המפרט יש לבצע גם ברז ניל בכל נקודת מים.	לטענת התובע לא סוכם על כיוור אלא על נקודת מים וזו בוצעה.	הכנת צנרת כיוור חוץ
0 ₪	יש 9 ס"מ בלבד. אין חיוב	הנתבע אומר שהוא לא מכיר ולא דובר	בחווה סוכם על 10 ס"מ התובע טוען שיש תוספת של 3 ס"מ שומשום מעבר למה שסוכם	מילוי שומשום 3 ס"מ
כיוון שהנתבע כתב שהוא מאשר תוספת של 800 ₪ בלבד, והתובע לא הגיב, וביצע את העבודה, הרי שהוא הסכים לכך. לפיכך, מאושרת תוספת של 800 ₪ בלבד.	עלות התוספת - 1320 ₪	הנתבע הראה התכתבות שבה אישר תוספת של 800 ₪ בלבד, ורק את זה הוא מוכן לשלם.	360 ₪ כפול שתי דלתות תוספת על חלונות בדלתות, ועוד 500 ₪ על תוספת של פלקסבורד לחמש דלתות. זה שהנתבע כתב שהוא מוכן לשלם 800 ₪ לא מחייב את התובע.	תוספת דלתות פנים 1220 ש"ח
התמחור בהצעת	שווי דלת 2,500	הנתבע טוען	התובע התחייב	דלת חוץ נוספת

עמוד 13 מתוך 39

משרד ראשי: רח' ברוריה 2, ת.ד. 8178 ירושלים 91080 P.O.B 8178 Brurya St. Main Office:

טל' 02-5371485 Tel פקס 02-5379626 Fax www.eretzhemdah.org 580120780 'ע"ר מס' 580120780 beidtin@eretzhemdah.org

Founders: The Bellows Family, Chicago, Illinois

המחיר לא חל על תוספות. לאור ההתקנה ההפוכה, חיוב חלקי בסך 1600 ₪	ה, אבל היא הותקנה הפוך.	שבחזרה התובע תמחר דלת ב- 1250 ₪.	להתקין דלת ישנה. בסוף הוזמנה דלת פלדלת חדשה. יש להוריד על התקנה 600 ₪ והתוספת היא 1600 ₪.	1600 ₪
לא נטען שמופיע בתוכנית ולכן יש חיוב – 250 ₪	שווי עבודה - 250 ₪	הנתבע טוען שברור שהיה צריך לעשות טיח, כי היה שם שפריץ.	היו בעיות בעמודים הם היו עקומים, בהתחלה אמרו לא לעשות טיח, ואחרי זה הבן אמר לעשות טיח	עמוד בחדר זוויות סידור טיח - 1500 ₪
כיוון שהשינוי חסך לקבלן כסף הוא אינו זכאי לתוספת תשלום. 0 ₪	חסכון של 1,500 ₪	התובע חסך לעצמו כסף בשינוי.	לטענת התובע היו צריכים להיות ארגזי תריסים, ובמקום זה בוצעה סגירה בגבס. הפער הוא 1,000 ₪ לשני ארגזים.	ארגזי תריסים לאחר קיזוז - 1000 ₪
טעות של התובע, אין חיוב.	214 ₪	לטענת הנתבע סוכם על קרמיקה בגובה 1.8 מ', הנתבעים לא ביקשו להוסיף, אבל ביקשו פס דקורטבי אחד לפני הסוף. בגלל שהתובע התבלבל הוא הוסיף את הקישוט למעלה ועוד שורה.	לטענת התובע תוספת של 0.2 מטר בחיפוי קרמיקה	מקלחת חיפוי לגובה 2 מ' 1,000 ש"ח

עמוד 14 מתוך 39

משרד ראשי: רח' ברוריה 2, ת.ד. 8178 ירושלים 91080 P.O.B 8178 Brurya St. Main Office:

טל' 02-5371485 Tel פקס 02-5379626 Fax www.eretzhemdah.org 580120780 'ע"ר מס' beitdin@eretzhemdah.org

Founders: The Bellows Family, Chicago, Illinois

הובלת חלון ברונזה	היה צורך להוביל את החלון לגוש עציון ואח"כ לנעלין. בסוף לא נעשה בו שימוש וההובלה היתה מיותרת	לא ביקשנו מהתובע להוביל את החלון וההובלה לגוש עציון היתה מיותרת	600 ₪	עבודה שבוצעה ביוזמת התובע ללא צורך או תועלת ולכן אין חיוב.
סה"כ				5,726 ₪

ט. תביעות נוספות שהוגשו לאחר סיורי המומחה

כאמור, לאחר שהתקיימו שני סיורים של המומחה ולאחר שבית הדין ביקש מהתובע לסכם את תביעותיו, הגיש התובע מסמך אותו כינה "תגובה לתביעה שהגשנו בבית הדין" ובו העלה טענות חדשות. עצם הגשת טענות בשיהוי גדול כל כך, לאחר שהתקיימו שני סיורים של המומחה איננה סבירה ומקשה על בית הדין להגיע לחקר האמת. למרות זאת, נתייחס לטענות במידת האפשר.

1. תשלום 1000 ₪ על פינוי אתר הבנייה

תגובת הנתבע: הנתבע ביקש זאת מהתובע לפני חתימת החוזה, בפועל התובע ואדם נוסף עבדו במשך פחות משעה והעוזר של התובע קיבל את התנור המשומש שהיה במקום.
דיון: בנסיבות המתוארות נראה שהתובע הסכים לעזור בחינם, ולכן התביעה נדחית.

2. 2800 ₪ עבור בלוק פומיס שבוצע במקום בלוק חלול שסוכם

תגובת הנתבע: לא ביקשנו זאת, ואם התובע עשה זאת מרצונו כנראה הייתה לכך סיבה.
דיון: לכל היותר מדובר ב"יורד שלא ברשות" וכלל לא ברור האם יש לנתבע תועלת מכך, ובנוסף, התובע העלה את הטענה רק אחרי הסיורים של המומחה. ולכן הטענה נדחית.

3. 200 ₪ עבור יציקה לבלוני גז

תגובת הנתבע: מדובר ב-2-3 דליי מלט וחצי שעה של עבודה, להכרעת בית הדין.
דיון: מדובר ביורד ברשות, לאור שיעור התביעה הנמוך אין זה סביר לערב מומחה, ומקרה כזה מוכרע בדרך פשרה, חיוב של 150 ₪.

4. 20,000 ₪ על שהנתבע אסר כניסת פועלים ללא ליווי של הנתבע או של בנו

תגובת הנתבע: ביום שישי 17.01.20 הודיע לתובע כי אינו רשאי להיכנס לאתר ללא ליווי, זאת לאחר שהתובע הגיע בשעה 22:00 לעבוד ולאחר שחשש כי התובע יסתיר ליקויים בבנייה. ביום א' 19.01.20 החליט בית הדין לבטל את ההגבלה. מכאן שלכל היותר היה יום אחד בו התובע הוגבל.

עמוד 15 מתוך 39

דיון: אכן ביום א' אחה"צ הוציא בית הדין הודעה המבטלת את המגבלה שהטיל הנתבע. לפיכך, לא מובן מדוע דרש התובע פיצוי על 10 ימי עבודה. יתירה מזו, גם ביום א' התובע לא טען שביקש לעבוד והנתבע סירב להתלוות אליו.

לפיכך, התביעה נדחית.

5. 2,500 ₪ עבור שבירה ופינוי של מדרגות – שינוי שהתבקש במהלך העבודה

תגובת הנתבע: אכן מדובר בשינוי, אולם, במסגרת השינוי הוחלט שלא להרוס מדרגה אחת, וכן להרוס שתי מדרגות אחרות. בנוסף, חלק משמעותי מהתביעה בסעיף זה היא על פינוי פסולת שכלול בהתחייבות של התובע. כמו כן, השבירה נעשתה כדי לתקן ליקוי שהתובע גרם לו, ולכן אין לחייב על התוספת.

דיון: תביעה זו דורשת התייחסות של המומחה, ממילא, הגשתה בשיהוי גדול, לאחר שהתקיימו שני סיורים של המומחה אינה מאפשרת את בירורה כראוי, ועל כן אנו דוחים אותה.

6. 700 ₪ עבור שינוי תוואי הקירות בממ"ד, כולל פירוק מה שנבנה

תגובת הנתבע: היה דיון בין הנתבע ובנו, ובסוף הקיר נשאר במקומו.

דיון: כיוון שיש הכחשה – התביעה נדחית.

7. 1,800 ₪ עבור חומר ליציקה שלא בוצעה ונשאר באתר

תגובת הנתבע: אי ביצוע המשטח הוא הפרת ההסכם מצד התובע, הנתבע מבקש שהתובע יבוא לקחת את החומרים.

דיון: התובע הפר את ההסכם באיחור הגדול בסיום העבודה, ולכן מוטלת עליו האחריות לקחת את הציוד והחומרים שלו, ואינו זכאי לפיצוי על כך.

8. 800 ₪ עבור פנלית שהוזמנה עבור סגירת מבואה שלא בוצעה

תגובת הנתבע: התובע הפר את ההסכם כאשר לא ביצע את הסגירה, ואילו היה מציע את החומר למכירה הייתי קונה אותו ממנו.

דיון: התובע הפר את ההסכם באיחור הגדול בסיום העבודה, ולכן הנתבע אינו אחראי לנזק שנגרם מקניית חומרים שלא נעשה בהם שימוש.

י. חוסרים ביחס לחוזה

נפתח בטענת התובע שהנתבע לא איפשר לו לסיים את כל העבודות. דין טענה זו להידחות מאחר שהתובע לא עמד בארכה שניתנה לו לסיים העבודות. בנוסף, לעתים טען התובע לגבי חלק מהחוסרים שישלים אותם לאחר שיקבל את התשלום (למשל לגבי עיניות לדלתות). דין טענה זו

להידחות. כפי שבית הדין הבהיר זה מכבר, על התובע היה לסיים את העבודות, לפני ההתדיינות הכספית ואין לו זכות להשלים עבודות כעת. כעת נדון בטענות באופן מפורט:

נושא	טענות הנתבעים	טענות התובעים	חו"ד מומחה	הכרעת בית הדין
1. חיפוי קיר מטבח לאורך השיש (1)	לא בוצע. אינו חלק מהמטבח.	חלק מהמטבח שסוכם שהתובעים לא יבצעו	840 ש"ח כחלק מעבודה גדולה, או יותר אם מבוצע בנפרד. החיפוי הוא חלק מהמטבח (בניגוד למה שכתב הנתבע).	בהצעת המחיר החיפוי אינו מופיע בסעיף המטבח, אלא בסעיף חיפויים (4 מ"ר, ולכן לא ברורה הערת הנתבע על כך) ולכן לא ברור האם היה כלול בסיכום שלא לבצע את המטבח. ולכן זיכוי של 1/3. הזיכוי הוא ע"פ העלות של התובע כחלק מעבודה גדולה, ולכן יחושב 1/3 מתוך 840 ש"ח. סה"כ 280 ש"ח.
2. מרווחים של 3 מ"מ באריחים סופר 2 מ"מ (1)	סוכם על פוגות של 3 מ"מ ויש 2 מ"מ	לטענת התובע יש 3 מ"מ	תקין	0 ש"ח
3. בניית מדרגות יסוד ופודסט (1)	הנתבע טוען שבחוזר כתוב שהוא היה צריך לעשות קיר, והוא בנה קיר על המדרגות, הוא החליט שהוא לא עושה קיר אלא	התובע מסכים לטענות. הוא טוען שהנתבע החליט שאין שם יסוד וביקש לשבור את המדרגות, ולכן	אכן התעוררה בעיה בבניה, והתובע בהיותו קבלן היה אמור להפסיק את העבודה ולהתריע על הבעיה. עלות התיקון: 3,500 ש"ח	בהתחשב ברמת המחירים הנמוכה, גם הציפיות מהקבלן הן נמוכות, ולכן אין פיצוי על ליקוי זה.

עמוד 17 מתוך 39

משרד ראשי: רח' ברוריה 2, ת.ד. 8178 ירושלים 91080 P.O.B 8178 Brurya St. Main Office:

טל' 02-5371485 Tel פקס 02-5379626 Fax www.eretzhemdah.org 580120780 'מס' 580120780 beitdin@eretzhemdah.org

Founders: The Bellows Family, Chicago, Illinois

		צריך לתמחר את העלות של השבירה והפינוי. בתגובה נוספת כתב שעקב שינוי בתוכניות על ידי הנתבע היה צורך לבנות את הקיר עקום. הנתבע ידע על כך ושתק.	יציקה.	
כיוון שלא בוצע מגיע זיכוי: 250 ₪	מחיר פירוק והרכבה: 250 ₪	התובע טוען שהוא היה צריך להעביר את שעון המים מהקרוואן לדירה, ועדיין גרים שם.	הנתבע טוען כתוב בחוזה התקנת שעון מים	4. שעון מים לא סופק (2)
3500 ₪	3500 ₪	התובע מסכים שלא סופק.	לא בוצע. סוכם על דוד 150 ליטר.	5. התקנת ודוד וקולטים (2)
1300 ₪	1300 ₪	התובע מסכים שלא סופק.	לא בוצע	6. אספקה והתקנה של מקלחון (2)
הסכום נראה גבוה מאד. כיוון שהמומחה תמחר כל עבודה בנפרד, במקרה זה יש להפחית באופן משמעותי מתוך הנחה שיבוצע ביחס עם עבודות נוספות. 400 ₪	900 ₪	התובע מסכים שלא סופק, בגלל סירוב של הנתבע.	לא בוצע	7. הרכבת שני מוטות רחצה (2)
במפרט סוכם שהמחיר יהיה	2400 ₪.	התובע מסכים לקיזוז לפי מה	נקנה על ידי הנתבע, יש לקזז	8. קיזוז עבור ארונות אמבטיה

עמוד 18 מתוך 39

משרד ראשי: רח' ברוריה 2, ת.ד. 8178 ירושלים 91080 P.O.B 8178 Jerusalem 91080 **Main Office:**

טל' 02-5371485 Tel פקס 02-5379626 Fax www.eretzhemdah.org beitdin@eretzhemdah.org ע"ר מס' 580120780

Founders: The Bellows Family, Chicago, Illinois

<p>650 ₪ לארון כפול שני ארונות, סה"כ 1300 ₪. 200 ₪ לברז כפול שני ברזים, סה"כ 400 ₪. לגבי הברז שבמחלוקת הנתבע יקבל זיכוי בסך 2/3 בקירוב, קרי 130 ₪. סה"כ זיכוי 1830 ₪.</p>		<p>שרשום בחוזה: 650 ₪ לארון, כפול שני ארונות. 200 ₪ לברז, כפול שני ברזים. סה"כ 1,700 ₪. בנוסף אחד הברזים הוא במטבח שסוכם שלא יבוצע.</p>	<p>2250 ₪. הברז אמנם במטבח אך לא מופיע בסעיף המטבח בהצעת המחיר.</p>	<p>(2) + כיור</p>
<p>מצד אחד, הוכנו יותר נקודות תאורה מאשר בתוכנית ולכן יש לשלם תוספת של 570 ₪, מצד שני גופי התאורה לא הותקנו בכלל. ולכן אין חיוב בסעיף זה. 0 ₪</p>	<p>סה"כ הכנת 3 נקודות תאורה מעבר לתכנית (נקודה אחת בחוץ ועוד 2 בבית), עלות הכנה של כל נקודה 190 ₪, סה"כ תוספת של 570 ₪</p>	<p>מוסכם. יש יותר גופי תאורה ממה שסביר</p>	<p>לא בוצע.</p>	<p>9. לא הותקנו גופי תאורה (2)</p>
<p>1500 ₪</p>	<p>1500 ₪</p>	<p>התובע יביא אישור</p>	<p>בחוזה לא כתוב אבל זה החוק</p>	<p>10. לא התקבל הצהרת חשמלאי מוסמך (3)</p>
<p>בהיעדר ראיה לתובע שהנקודה בוצעה והוזה, הרי שיש חוסר לפנינו, ולכן יש לזכות בסך 240 ₪.</p>	<p>חסר אחד, 240 ₪</p>	<p>בארון לא צריך שקעים מוגני מים, ובנוסף לא היה ניתן לבצע לפני התקנת מטבח. בתגובה נוספת: נקודת החשמל בוצעה אולם הנתבע ביקש</p>	<p>לא סופק, ויש לזכות למרות שלא הגיע זמן הביצוע. דוחים את הטענה שבוצע והוזה.</p>	<p>11. שקעים מוגני מים בארון המטבח (3)</p>

עמוד 19 מתוך 39

משרד ראשי: רח' ברוריה 2, ת.ד. 8178 ירושלים 91080 P.O.B 8178 Brurya St. Main Office:

טל' 02-5371485 Tel פקס 02-5379626 Fax www.erezhemdah.org 580120780 'ע"ר מס' 580120780 beitdin@erezhemdah.org

Founders: The Bellows Family, Chicago, Illinois

		להזיז אותה.		
0 ₪	תקין	יותקנו עד ביקור מומחה		12. דלתות פנים וחוף (3)
מופיע כסעיף נפרד במפרט, בהתאם למה שנכתב לגבי חיפוי מטבח זיכוי של 100 – 1/3 ₪.	300 ₪ מחיר התקנה	הנתבע לא נתן להרכיב. בנוסף, כלול במטבח.	לא כלול במטבח מגיע זיכוי 200 ₪.	13. לא הותקן מנדף (3)
350 ₪	עלות תיקונים 350 ₪	התובע טוען שלא צריך שפכטל על תקרות, רק במקומות שהוא פתח.	לא עשה.	14. שפכטל על תקרות (4)
1100 ₪	ברזים – 400 ₪, עבודה 700 ₪	התובע טוען שהוא לא סיפק בגלל שאיש הגז לא הביא	לא בוצע בניגוד להסכם	15. ברזי גז (4)
350 ₪.	350 ₪	התובע לא עבר דירה ולא היה צריך לבצע	לא בוצע. יש צורך במומחה בעלות של 1650 ₪.	16. העברה מקרוואן והתקנת 4 סורגים (4)
4300 ₪	4300 ₪ עלות יציקה	יש לתמחר את החומר שנשאר בשטח.	הצענו לתובע לקחת את החומר, וכעת דורשים ממנו לפנות אותו.	17. יציקות בעובי 10 ס"מ ובשטח 35 מ' (1)
1500 ₪	1500 ₪	אי אפשר לעשות את זה לפני	הנתבע - צריך לתמחר את	18. סגירת מבואה מפנלית

עמוד 20 מתוך 39

		היציקה, החומר אצלו והוא מסכים לתת את החומר.	העבודה	בצורת L (1)
17,000 ₪				סה"כ

יא. רשימת ליקויים מקורית

נושא	טענות התובעים	טענות הנתבעים	חוו"ד מומחה	הכרעת בית הדין
1. בניה וטיח				
1.1 לתקן טיח חלול באזור המקרר ועמודים דרומיים	התובע טוען שאינן ליקוי.	ליקוי	200 ₪	200 ₪
1.2 שיפועים מעל העמודים	התובע טוען שנעשו		200 ₪	אין חיוב על עבודה באיכות נמוכה
1.3 למרכז תאורה בחדרי הילדים	התובע טוען שממורכז.		350 ₪	אין חיוב על עבודה באיכות נמוכה
1.4 גודל חלון בשירותים	התובע טוען שהם עשו לפי הסימונים שלהם. כמו כן החלון הוא בתוך מקלחון, ולכן אי אפשר להוסיף	החלון קטן מהתקן, והקיר הם בנו. הנתבע אומר שהוא לא אמר 0.3, אלא חצי על חצי, וזה 44 על 44.	חסך 600 ₪ וגם בניגוד לתקן.	אין חיוב על עבודה באיכות נמוכה. זיכוי על חסכון בלבד 600 ₪.
1.5 שיש בשירותי ילדים בולט	התובע טוען שזה תוצאה של שינוי האלומיניום		350 ₪	אין חיוב על עבודה באיכות נמוכה
1.6 הגבהת גובה דלת כניסה	התובע טוען שזה 1.97	טוען שזה 1.95 מ'	1500 ₪	אין חיוב על עבודה באיכות

עמוד 21 מתוך 39

משרד ראשי: רח' ברוריה 2, ת.ד. 8178 ירושלים 91080 P.O.B 8178 Brurya St. **Main Office:**

טל' 02-5371485 Tel פקס 02-5379626 Fax www.erezhemdah.org beitdin@erezhemdah.org ע"ר מס' 580120780

Founders: The Bellows Family, Chicago, Illinois

נמוכה				
0 ש"ח	תקין			1.7 רטיבות
לעיל	לעיל		כחלק מהתקנת הדלת זה יורד	1.8 עיבוי קיר בסלון התפרק
				1.9 נמחק
לעיל	לעיל	נפתחת הדלת הפוך		1.10 דלת נפתחת פנימה
0 ש"ח	תקין	הנתבע אמר שהוא לא הולך לקנות צבע. לא כתוב בחוזה, אבל כתוצאה מעבודות החשמל שהתובע עשה שם, הוא לא צבע.	התובע טוען שלפי החוזה לא היה צריך לעשות עבודה בממ"ד, בוצע גם שפכטל, לטענתו הוא ביקש צבע, והנתבע לא הביא.	1.11 בממ"ד לא בוצע תיקוני צבע ושיוף קירות
				2. תיקוני חשמל
0 ש"ח	תוקן	אינסטלציית חשמל שיקוע קווי חשמל, ביטונם, סיגרתם בגבס וכו'		2.1-2.3
0 ש"ח	תקין	סגירת קופסאות חשמל כולל קופסה אטומה למים בתאורה חיצונית		2.4
250 ש"ח	250 ש"ח	שקעים מכונת כביסה ומייבש - הפרדה ל 2 שקעי כח נפרדים		2.5

עמוד 22 מתוך 39

משרד ראשי: רח' ברוריה 2, ת.ד. 8178 ירושלים 91080 P.O.B 8178 Brurya St. Main Office:

טל' 02-5371485 Tel 02-5379626 פקס Fax 02-5379626 www.eretzhemdah.org 580120780 'מס' beitdin@eretzhemdah.org

Founders: The Bellows Family, Chicago, Illinois

				2.6 נמחק
150 ₪	150 ₪	חסר מפסק דו פול בסמוך לדוד המים החמים		2.7
לא סביר שבנו של הנתבע יבקש דווקא לעשות בניגוד לתקן ולכן הטענה נדחית. 50 ₪	50 ₪	צינור מוביל שחור לדוד לא תקני - צריך להיות ירוק	נעשה על פי בקשת בנו של הנתבע בכבל ירוק.	2.8
0 ₪	תיקון מקומי. לא נדרש לתמחר	מוליכי הארקה בתקרה אינם מחוברים		2.9
50 ₪	50 ₪	בסלון ליד הויטרינה חסרה מחיצה בין חשמל ותקשורת בקופסה		2.10
300 ₪	150 ₪ * 2 = 300 ₪	בחדר שירותי ילדים יש חיבור בין התאורה בתקרה ובין תאורת הקיר		2.11
0 ₪	אמנם כך נהוג אך לא חובת התקן. לא מופיע בתכנית	בלוח תקשורת צריך להיות שקע לפי תקן		2.12
0 ₪	אין הנחיה בבית כזה	צריך להפריד את המתג של התאורה החיצונית שיהיה		2.13

עמוד 23 מתוך 39

משרד ראשי: רח' ברוריה 2, ת.ד. 8178 ירושלים 91080 P.O.B 8178 Jerusalem
Main Office: 2 Brurya St. P.O.B 8178 Jerusalem 91080

טל' 02-5371485 Tel 02-5379626 פקס 02-5379626 Fax www.eretzhemdah.org
beitdin@eretzhemdah.org ע"ר מס' 580120780

Founders: The Bellows Family, Chicago, Illinois

		יחיד בקופסה שבקיר גבס		
				3. אינסטלציה
0 ₪	קוטר תקין, בטון תוקן	לא נכון	עשינו מה שהם בקשו	3.1 ברז מים מכונת כביסה לא מבוטן מחובר לקו 16 במקום לקו ראשי
200 ₪	200 ₪			3.2 שיפוע קו דלוחים מהמטבח לא בשפוע תקן
0 ₪	תקין	לא מתאים לחדר רטוב	עשיתי SP לפי התקן	3.3 הותקנו מחברי טי מתחת לריצוף בחדר שרותי ממד
הנתבע טען שיש ליקוי והתובע לא הכחיש. 250 ₪	אם יש ליקוי אזי עלות תיקון 250 ₪		החשמלאי אמור לתקן	3.4 מפסק לדוד ולתנור חימום באותה קופסה בניגוד לתקן
	תומחר לעיל		החשמלאי אמור לתקן	3.5 שקעי כח, האפס וההארקה משותפים, צריך להפריד
כיוון שיש מחלוקת האם בוצע זיכוי בסך 100 ₪	300 ₪		התובע טוען שבדק.	3.6 לא בוצע בדיקה בלחץ של 10 בר'
20 ₪	20 ₪		מבודד	3.7 קו מים חמים לא מבודד

עמוד 24 מתוך 39

משרד ראשי: רח' ברוריה 2, ת.ד. 8178 ירושלים P.O.B 8178 Jerusalem 91080 **Main Office:**

טל' 02-5371485 Tel פקס 02-5379626 Fax www.eretzhemdah.org beitdin@eretzhemdah.org ע"ר מס' 580120780

Founders: The Bellows Family, Chicago, Illinois

0 ₪	מספיק בבית חד קומתי	יש ארבעה מוקדי צריכה	לפי התקן תגובה נוספת: אין מקום לטענה זו מפני שצינור 20 לא קו ראשי אלא צינור מקשר.	3.8 עובי קו ראשי 20 במקום 25
				4. ריצוף
0 ₪	סטיה מקובלת			4.2 שלולית ברצפה
100 ₪	100 ₪		התובע טוען שאי אפשר לבצע לפני ביצוע חלונות, ורוצה לעשות כעת.	4.3 לא בוצע איטום לשיש חלון בסלון, ושיש חלון דרומי בחדר ילדים
				5. אלומיניום
0 ₪	לא בדקתי, לזכרוני העניין סודר			5.1 מנועים ידניים לא תקינים
120 ₪	המנוע תקין, לגבי כיוול לשאול את הצדדים מגיע לנתבע זיכוי. המחיר נראה סביר.	כיוול על ידי הנתבע תמורת 120 ₪	החשמלאי אמור לתקן	5.2 מנועים חשמליים לא חוברו לחשמל - לא ידוע אם תיקני
300 ₪	300 ₪			5.3 המנואלה לא מתמגנטת
אין פיצוי על עבודה באיכות נמוכה	נדרש פיצוי			5.4 ראש מנואלה שרוט

עמוד 25 מתוך 39

משרד ראשי: רח' ברוריה 2, ת.ד. 8178 ירושלים 91080 P.O.B 2 Brurya St. Main Office: 8178 ירושלים 91080
Tel 02-5371485 פקס 02-5379626 Fax www.eretzhemdah.org 580120780 'מס' 580120780
beitdin@eretzhemdah.org

Founders: The Bellows Family, Chicago, Illinois

0 ₪	תקין		יסודר	5.5 אין ניקוז במסילות הויטרינה
אין פיצוי על עבודה באיכות נמוכה	נדרש פיצוי		איש אלומיניום יתקן	5.6 שריטות על אלומיניום
אין פיצוי על עבודה באיכות נמוכה	ניתן לסידור בקלות 100 ₪		יסודר	5.7 גלים בתריס הויטרינה
התייחסות בסעיף אלומיניום לעיל	פער 5 ס"מ להחליט על פיצוי כללי או עלות תיקון. מופיע גם בדוח אלומיניום		הוא סגר עם איש האלומיניום.	5.8 בית התריס בחלון הסלון ובוטרינה אינו שוה
2,690 ₪				סה"כ

יב. רשימת ליקויים נוספת לקראת סיור ראשון

השלמת רשימת ליקויים: (הועברה במייל לפני הסיור 21.1.2020).

הכרעת בית הדין	חוו"ד מומחה	טענות הנתבע ותשובות התובע
לאור הכחשה 30 ₪	50 ₪	1. מתאם למוט רחצה במקלחת בשרותי ילדים שבור. התובע טוען שהשבר אירע לאחר סיום העבודות.
50 ₪	50 ₪	2. בנקודת איסוף מים בשרותי אין התאמה לגובה הרצפה, אין רשת והאביזר בקופסה לא מחובר.
20 ₪	20 ₪	3. במקלחת הורים אין רשת למקלחת
הנתבע כתב שחשב שהזיכוי הוא רק על הנגרות, כיוון שהמטבח שווה הרבה יותר.	2700 ₪	4. לתמחר 3 מטר שיש אבן קיסר שלא סופק
דיון: דברים שבלב	1200 ₪	5. לתמחר כוור כפול למטבח שלא סופק

עמוד 26 מתוך 39

משרד ראשי: רח' ברוריה 2, ת.ד. 8178 ירושלים 91080 P.O.B 8178 Brurya St. Main Office:

580120780 'ע"ר מס' 580120780 Fax 02-5379626 www.eretzhemdah.org Tel 02-5371485 פקס 02-5379626

Founders: The Bellows Family, Chicago, Illinois

אינם דברים ומטבח כולל גם שיש וכיורים. לגבי התמחור בהצעת המחיר – אכן רמת המחירים בהצעת המחיר נמוכה מאד וקשה להסיק ממנה מה עלות הבניה בפועל. ולכן 0 ₪ זיכוי על סעיפים אלה.		
הביצוע לא תקין ולא סביר גם אם הנתבע הזיז את נקודת החשמל. 400 ₪	400 ₪	6. הזזת 5 ס"מ שמאלה ברז מים קרים במטבח התובע טוען שמיקום הברז נקבע על ידי הנתבע.
0 ₪	תקין	7. רטיבויות בשרותי ממ"ד, בכיסי תריס בחדר ילדים הדרומי
אין פיצוי על עבודה באיכות נמוכה	400 ₪ על תיקון, לבדוק ירידת ערך	8. שליכט צבעוני באזור חלון שירותי ממ"ד וכן מתחת לחלון ובעמוד ליד
הטענה נשמעת סבירה ולכן היא מתקבלת. 0 ₪	200 ₪	9. סגירת חור של צנרת המזגן מעל חלון שרותי ממ"ד התובע כתב שלא הותקן מזגן, ואילו היה מותקן לא היה נשאר חור או שהמתקין היה סותם אותו.
	התייחסות בדו"ח נפרד בעניין הפודסט	10. קיר עקום בפינה צפון מערבית של חדר ילדים צפוני
100 ₪	100 ₪	11. שקע בממ"ד לא תקין
50 ₪	50 ₪	12. אחד ממפסקי הכח של הדוד או התנור בכניסה לשרותי הילדים לא עובד

עמוד 27 מתוך 39

משרד ראשי: רח' ברוריה 2, ת.ד. 8178 ירושלים 91080 P.O.B 8178 Brurya St. Main Office:

טל' 02-5371485 Tel 02-5379626 פקס 02-5379626 Fax www.eretzhemdah.org 580120780 'ע"ר מס' 580120780 beitin@eretzhemdah.org

Founders: The Bellows Family, Chicago, Illinois

מספק חיוב חלקי בסך 450 ₪	700 ₪	13. שיפוע בצינור 4 צול כך שיהיה ביציקה של 4 ס"מ מתחת לכניסה לויטרינה וכן זוית עם ביקורת תובע: בוצע כך לבקשת הנתבע בגלל השיפועים של הריצוף, ומכיון שהם רצו ליצוק רצפה של 15 ס"מ מעל הצנרת.
אין פיצוי על ירידת ערך בגלל עבודה באיכות נמוכה 400 ₪	400 ₪ על תיקון, לבדוק ירידת ערך	14. תיקוני צבע על כל הבית
0 ₪	תוקן	15. כבל החשמל החיצוני צריך להיות בתעלה צבועה בצבע הטיח האקרילי (273 נירלט)
אין פיצוי על עבודה באיכות נמוכה לגבי הנזק עצמו, כיוון ששני הצדדים טוענים בשמא, חיוב של 100 ₪ בלבד.	300 ₪ + ירידת ערך	16. נזק לאמבטיה שנקנתה על ידנו תובע: האמבטיה היתה מכוסה כל זמן העבודה ולכן לא נגרם על ידי.
0 ₪	לא מופיע בתוכנית	17. השלמת ריצוף בכניסה לבית ובכניסה לויטרינה-צד דרומי גשום.
	תומחר בסעיף 13	18. יש חור בבריכת הביוב מעל הצינור 4 צול (חסר מלט) תובע: הבריכה לא בוצעה על ידי.
140 ₪	140 ₪	19. סדור כל הצנרת מעבר לקיר הצפוני. החיבור בין המים הקרים והחמים צריך להיות בדוד המים ולא בנקודת ההזנה.
מצד אחד הנתבע הסכים לבניה, ומצד שני סמך על המומחיות של	350 ₪	20. לפרק תוספת גבס ליד המקרר. אף אחד לא בקש אותה. ולהחזיר למצב הקודם. תגובת התובע: הנתבעים היו צמודים בכל מהלך העבודה, ולכן הטענה כי הקיר נבנה לא על דעתם, היא מופרכת.

עמוד 28 מתוך 39

משרד ראשי: רח' ברוריה 2, ת.ד. 8178 ירושלים 91080 P.O.B 8178 Brurya St. Main Office:

טל' 02-5371485 Tel פקס 02-5379626 Fax www.eretzhemdah.org 580120780 'ע"ר מס' 580120780

Founders: The Bellows Family, Chicago, Illinois

התובע שהתוספת לא תפריע. כפשרה התובע יחויב בכשליש עלות הפירוק, 120 ₪.		
0 ₪	תקין	21. לוודא פתיחת דלת ליד המקרר לפחות 90 מעלות
	נדון לקמן	22. בכל מקום שיש חבור בין גבס לקיר נוצר סדק
0 ₪	תוקן	23. לתקן את השבר בקיר הגבס ליד המפסק הכניסה לבית
נדון בסעיף עבודות אלומיניום	2,622 ₪	24. לתמחר הפרש בין ויטרינה שסופקה (195 * 260) ובין ויטרינה בחוזה (270 * 240)
50 ₪	50 ₪	25. להוסיף הלבשה מעל כיס התריס של חלון הסלון
0 ₪	תומחר לעיל בפרק חוסרים סעיף 17	26. לתמחר את 35 מ"ר יציקות שהיו אמורות להיות בחזית וכניסה לקיר הצפוני. כולל עלות בבוקט אם צריך.
0 ₪	תקין	27. כתמים ברצפה וברובה שלא יוצאים
התובע היה מודע להזמנה והיה עליו לוודא ביצוע תקין. 200 ₪	200 ₪	28. להחליף גומיות שחורות לגומיות לבנות בארגזי התריסים תובע: הנתבע ביצע את הזמנת האלומיניום בעצמו.
מקבלים את סברת המומחה. 0 ₪	אין פיצוי	29. להחליף מפסק חשמל 3 מודול למפסק 2 מודול ליד שירותי ממ"ד
0 ₪	תקין	30. להחליף הלבשה חתוכה ליד דלת שרותי ממ"ד
0 ₪	סביר	31. בחיבור בין צנורות SP קרים וחמים ובין ההמשך שלהם לגג הממ"ד יש ירידה בקוטר.
טענת התובע אינה סבירה ואינה	500 ₪	32. אין בידוד בקיר הגבס בין המטבח ומבואת הממ"ד תובע: כנראה בנו של הנתבע הוציא את הבידוד.

עמוד 29 מתוך 39

משרד ראשי: רח' ברוריה 2, ת.ד. 8178 ירושלים 91080 P.O.B 8178 Brurya St. Main Office:

טל' 02-5371485 Tel פקס 02-5379626 Fax www.eretzhemdah.org 580120780 'ע"ר מס' beitdin@eretzhemdah.org

Founders: The Bellows Family, Chicago, Illinois

מתקבלת. 500 ₪		נתבע: מכחיש.
0 ₪	תקין	33. חסר פנל ליד הויטרינה
0 ₪	נבדקו על ידי המזמין	34. לבדוק תקינות התקנת דלתות – אם יותקנו עד יום שלישי.
	התייחסות בדו"ח נפרד עמ' 8	35. השלמת איטום קיר 20 בקיר המערבי בחלק הצפוני
2,610 ₪		סה"כ

יג. רשימת ליקויים נוספת לקראת סיור שני

השלמות בסיור 2 - 13.2.2020 - חלק ב' - ליקויים שהמזמין טוען שהתגלו לאחר סיום העבודה.

הכרעת בית הדין	חו"ד מומחה	טענות הנתבע
מטענות הצדדים עולה כך: התובע לקח את המפתחות ולאחר מכן החזיר אותם. הנתבע חשד שהתובע שכפל לעצמו את המפתחות ולכן החליף את המנעולים.	סוגיה משפטית	הקבלן לקח מפתחות ולא החזיר. הנתבע הציג קבלה עבור קניית צילינדרים ע"ס 420 ₪, והציג ראייה מאינטרנט על כך שמחיר ממוצע של החלפת צילינדר הוא 344 ₪. תובע: קיבל את המפתחות, אולם, כיוון שחשש ששכפלתי אותה, החליף אותם על דעתו.
דיון: כאשר קבלן מבצע עבודות כאלה במקרים רבים הוא מחזיק בידיו את מפתחות הבית, והמזמין סומך עליו שלא ישכפל אותם. לפיכך החלפת		

עמוד 30 מתוך 39

משרד ראשי: רח' ברוריה 2, ת.ד. 8178 ירושלים 91080 P.O.B 8178 Brurya St. Main Office:

טל' 02-5371485 Tel 02-5379626 פקס 02-5379626 Fax www.eretzhemdah.org 580120780 'ע"ר מס' 580120780

Founders: The Bellows Family, Chicago, Illinois

המנעולים לא היתה מוצדקת. אין פיצוי.		
אין פיצוי על עבודה באיכות נמוכה	140 ₪	ברז כיור חדר שירותים הותקן בכיוון לא נכון
סדק הוא בעיה חמורה ולכן איננו בגדר פגם אסטטי בלבד. 500 ₪	500 ₪	סדקים בחיבור קיר תקרה בין שירותי הורים לסלון
אין פיצוי על עבודה באיכות נמוכה	1400 ₪.	התקנה הפוכה של האינטרפוף במקלחת הממ"ד הותקן הפוך והמים החמים יוצרים בצד הקר ולהיפך.
מסתבר שמעצור לדלת הוא חלק מהדלת. 50 ₪	50 ₪	חסרים סטופרים מגנטיים בכל הדלתות שהותקנו תובע: לא כלול בחוזה. הציע להביא סטופרים ישירות לנתבעים ללא התקנה.
אין פיצוי על עבודה באיכות נמוכה	105 ₪	חדירת אור בדלת חדר ילדים דרומי
אין פיצוי על עבודה באיכות נמוכה	150 ₪	פגמים ויזואליים בדלת חדר שירותי ילדים
בית הדין הורה לתובע לסיים את העבודה והזהיר אותו כי הוא לא יקבל תשלום על מה שלא יבצע. 300 ₪	300 ₪	חסרות עיניות ב 2 דלתות חיצוניות תובע: יסופק בזמן שישולם מחיר מלא על הדלת.

עמוד 31 מתוך 39

משרד ראשי: רח' ברוריה 2, ת.ד. 8178 ירושלים P.O.B 8178 Jerusalem 91080 Main Office:

טל' 02-5371485 Tel 02-5379626 פקס 02-5379626 Fax www.eretzhemdah.org 580120780 'ע"ר מס' 580120780

Founders: The Bellows Family, Chicago, Illinois

כנ"ל. 300 ₪	300 ₪	חסרים סגרי ביטחון בשתי הדלתות החיצוניות תובע: יסופק כשישלם על הדלתות
8 ₪	8 ₪	ברגים פגומים במערכת הידית והמנעול בשתי הדלתות כניסה
טענה לא סבירה, הסדק נראה עמוק ביותר ולא סביר שבנו של הנתבע היה מצליח לבצע סדק כזה. 350 ₪	350 ₪	סדק לכל אורך חיבור המשקוף לקיר דלת כניסה ליד הממ"ד תובע: הסדק המדובר נעשה על ידי הבן בכוחניות בכדי שנהפוך את כיוון הדלת החוצה.
100 ₪	100 ₪	משקוף דלת חיצונית דרומי נחתך במקום של הלשונית והוגדל החור התחתון
0 ₪	התייחסות בדו"ח נפרד אלומיניום	פגיעת התריס בכבל חשמל בזמן הפעלתו תובע: חבלה ישירה של בן הנתבע.
0 ₪	התייחסות בדו"ח נפרד אלומיניום	כיס הויטרינה גדול ללא הצדקה ומנמיך את הדלת
0 ₪	התייחסות בדו"ח נפרד אלומיניום	אין תקן לזכוכיות החלון
0 ₪	התייחסות בדו"ח נפרד אלומיניום	אין חתימות על כל שלבי התריס
200 ₪	200 ₪	עדיין יש מנואלות שלא מתמגנטות
אין פיצוי על עבודה באיכות נמוכה	250 ₪	שריטות של קורים באלומיניום שלא תוקנו
30 ₪	30 ₪	חסרה הלבשה מעל ארגז התריס של החלון הגדול בסלון
0 ₪	תומחר לעיל	חסר גומי לבן

עמוד 32 מתוך 39

משרד ראשי: רח' ברוריה 2, ת.ד. 8178 ירושלים 91080 P.O.B 8178 Brurya St. **Main Office:**

טל' 02-5371485 Tel פקס 02-5379626 Fax www.erezhemdah.org beitdin@erezhemdah.org ע"ר מס' 580120780

Founders: The Bellows Family, Chicago, Illinois

יש לכייל מנועי התריס. נעצרים לפני עצירה חשמלית	התייחסות בדו"ח נפרד אלומיניום	0 ש"ח
סה"כ		1,838 ש"ח

יד. תביעות שונות

1. הובלת ציוד

הנתבע ביקש תשלום בסך 1500 ש"ח עבור הובלות של ציוד עבור התובע, שביצע בנו של הנתבע ע"פ הפירוט הבא:

נסיעה מהבית לבית שמש וחזרה לבקשת התובע (70 ק"מ הלוך וחזור).

נסיעה מהבית לראשון לציון כיוון שהתקשרו מהחנות וביקשו שיבואו לקחת את מה שנקנה והתובע לא עשה זאת (56 ק"מ הלוך וחזור).

נסיעה מהבית למחסום ליד קריית ספר בלילה כדי להביא לאיש האלומיניום דברים תוך כדי עבודה (36 ק"מ הלוך וחזור).

התובע השיב כי הנתבע נסע מיוזמתו ועל דעת עצמו ואינו זכאי לתשלום.

דיון: בית הדין סבור כי בזמנים כתיקונם הנתבע לא היה מבקש תשלום על נסיעות אלה שנעשו שלא על מנת לקבל תשלום. קל וחומר כאשר מדובר בעבודה בתמחור נמוך שסביר לצפות שהנתבע יתרום מזמנו.

אין לדמות זאת לדברי הרמ"א (חו"מ רסד, ד) הכותב כי אדם לא יכול לומר לחבירו שעשה עמו בחינם, משום שלפי הסברי הראשונים והאחרונים שם (עי' גר"א שם) הטעם הוא מדין "יורד לשדה חבירו", כאשר הוא עובד למען אדם אחר. טענה זו אינה שייכת במקרה שלנו, שהנתבע עובד עבור עצמו, ועבור טובתו האישית, ולכן שייכת הטענה "בחינם עשית עמדי".

ולכן תביעה זו נדחית.

2. אחריות בדק

הנתבע דרש פיצוי על אי ביצוע אחריות. לכאורה, האחריות אמורה היתה להיות מוטלת על התובע, אלא שהתובע לא עמד בלוח הזמנים המקורי שסוכם איתו, ואף לא עמד בארכה שהוא עצמו ביקש בדיון הראשון כדי לסיים את העבודה, ולכן הפסיד את זכותו לתקן. ראו על כך פס"ד ארץ חמדה גזית 1-74005, שם כתבו:

העולה מכל זה הוא שאי עמידה בזמנים כפי שסוכם ובהתאם למקובל מהווה עילה להפסקת ההתקשרות מצד המזמין.

עמוד 33 מתוך 39

בית הדין מעריך את עלות הבדק בסך 5% (ראו על כך פסי"ד ארץ חמדה גזית 3-75003, סעיף ח) מסכום התמורה שסוכמה, קרי 5,000 ₪.

3. ניקיון כללי של הדירה

סוכם במפרט (בסוף לוח התשלומים) ולא בוצע (שורה 110 בדוח אקסל של המומחה). נתבע על ידי הנתבעים במסגרת כתמי חומצה, 1500 ₪ לטענת התובע הדבר נבדק על ידי המומחה ונמצא תקין.

דיון: מדובר בהתחייבות ברורה של התובע. המומחה כתב על טענות הנתבע לכתמי חומצה "נראה תקין. חלק מניקיון סופי של הדירה", כלומר, אין ליקוי אבל יש לכלוך שצריך לנקות בסוף. משמע שלא בוצע ניקיון בסוף, קל וחומר שהתובע כלל לא סיים את העבודה וממילא לא יכול היה לנקות. בפועל, הסוכם נראה גבוה במקצת, בודאי לרמת המחירים שבה עבד התובע, ולכן יש לחייב את התובע בסך 800 ₪.

סה"כ זיכוי על תביעות שונות 5,800 ₪.

טו. סיכום תוספות ליקויים וחוסרים

להלן סיכום הנושאים שנדונו עם הסכומים לתשלום:

נושא	חוב	זיכוי
יתרה לתשלום	25,000 ₪	
תוספות עבודות חשמל	0	
אלומיניום	8,765 ₪	
תוספות	6,146 ₪	
תביעות נוספות שהוגשו אחרי סיורי מומחה	150 ₪	
חוסרים ביחס לחוזה		17,000 ₪
רשימת ליקויים מקורית		2,690 ₪
רשימת ליקויים לקראת סיור 1		2,610 ₪
רשימת ליקויים לקראת סיור 2		1,838 ₪
תביעות שונות		5,800 ₪
סה"כ	39,641 ₪	29,938 ₪

לסיכום, על הנתבע לשלם לתובע 9,703 ₪ עבור יתרת חובו בניכוי ליקויים וחוסרים.

עמוד 34 מתוך 39

משרד ראשי: רח' ברוריה 2, ת.ד. 8178 ירושלים P.O.B 8178 Jerusalem 91080 Main Office:

טל' 02-5371485 Tel פקס 02-5379626 Fax www.eretzhemdah.org 580120780 'מס' beitdin@eretzhemdah.org

Founders: The Bellows Family, Chicago, Illinois

טז. תשלום מע"מ

4. טענות התובע

בחווה נכתב שהתמורה שנקבעה בהסכם לא כוללת מע"מ. בעקבות המחלוקת התובע הוציא חשבונית לנתבע ולכן כעת הוא דורש תשלום מע"מ.

5. טענות הנתבע

סוכם שהתמורה תשולם במזומן ללא מע"מ.

6. דיון

החוק במדינת ישראל מחייב תשלום מע"מ, והחוק מחייב ע"פ ההלכה ע"פ הכלל דינא דמלכותא דינא (שו"ת יחוה דעת ה, סד). ממילא, ניסיון להימנע מתשלום מיסים אסור והוא בגדר גזל. כיוון שסוכם במפורש שתמורה אינה כוללת מע"מ, הרי שעל הנתבע לשלם מע"מ כחוק בתמורה לקבלה.

כאמור, עד כה שילם הנתבע לתובע 75,000 ₪ עבור העבודה. בפסק דין זה נקבע כי על הנתבע לשלם לתובע סך 9,703 ₪ נוספים בגין יתרת חובו לאחר ניכוי בגין ליקויים וחוסרים, הרי שהתמורה המגיעה לתובע על העבודה היא בסך 84,703 ₪.

לפיכך, על הנתבע לשלם מע"מ בשיעור 17% בסך 14,399 ₪, בתמורה, על התובע לתת לנתבע קבלה על כל הסכום ששולם.

יז. פיצוי על איחור בסיום העבודה

1. רקע

סוכם בחווה שהעבודות יסתיימו בתוך 35 "ימי עבודה מלאים" להוציא חגי ישראל (סעיף 9 להסכם). החווה נחתם בתאריך ביום שישי, ו' אלול תשע"ט (06.09.19).

התובע הודה שסיים לעבוד בערב סוכות תש"פ (פרו' 1, עמ' 2).

בדיון הראשון הוסכם על חידוש העבודה בתאריך י"ב כסליו תש"פ, וסיומה בתאריך כ"ו כסליו תש"פ. לאחר מכן התקיים דיון שני בתאריך י"ט טבת תש"פ ובו התברר שהאלומיניום הותקן בתחילת אותו שבוע, ועדיין ישנן עבודות שלא הסתיימו (פרו' 2, עמ' 2-3).

בית הדין אפשר לתובע לבצע השלמות ותיקונים, ובתאריך כ"ב שבט תש"פ (17.02.20) החליט כי הסתיימה התקופה בה התובע רשאי לבצע תיקונים והנתבע רשאי להכניס קבלן אחר לאתר.

2. טענות התובע

לדברי התובע סוכם על פיצוי בסך 100 ₪ לכל יום איחור, וכך כתוב בעותק החוזה שבידו שהוצג בבית הדין. לטענתו התובע שינה בעותק החוזה שבידו וכתב \$100. אמנם, בדיון (פרו' 1, עמ' 3) אישר התובע כי החתימה ליד התיקון בעותק החוזה של הנתבע ל-\$100, היא חתימתו. בהמשך דרש התובע לקיים בדיקה גרפולוגית של החתימה.

3. טענות הנתבע

לפני חתימת החוזה הנתבע ביקש מהתובע שהפיצוי יהיה \$100 לכל יום איחור והתובע הסכים ולכן חתם ליד התיקון. לנתבע לא היה צורך שיבוצע תיקון גם בעותק של התובע אלא רק בעותק שהוא מחזיק בידו.

בסיכומים דרש התובע פיצוי עבור 85 ימי איחור. למרות שלטענתו האיחור היה גדול יותר, וכן ביקש שהתובע יגיש לביה"ד העתק של עותק החוזה שבידו, והתובע סירב.

4. דיון

הוצגו בפנינו בדיון שני החוזים, בעותק של התובע לא נעשה תיקון ל-\$100 ואילו בעותק של הנתבע נעשה תיקון ולידו חתימות שני הצדדים. העותק של הנתבע שהוצג היה עותק מקורי ולא צילום, והיו ניכר שהחתימה השאירה חריטה קלה בדף הנייר. בדיון אב"ד הראה לתובע רק את חתימתו על התיקון מבלי שראה על מה חתם, והתובע אישר שזו חתימתו. אשר על כן, ברירת המחדל היא שאנו נקבל את גרסת הנתבע שבוצע תיקון בהסכמה ל-\$100.

קעת נחשב את ימי האיחור. בית הדין איפשר לנתבע להכניס קבלן אחר בתאריך 17.02.20. כיוון שהנתבע ידע היטב באותו שלב את מצב הבית, הרי שיכל לקבל הצעות מחיר קודם לכן, ולכן נניח שהיה יכול לסיים את העבודה עד סוף חודש פברואר.

בחוזה נקבע שיש לסיים את העבודה בתוך 35 ימי עבודה מלאים לא כולל חגים. מהמילה "מלאים" אנו מסיקים שאין לחשב ערבי חג ושבת שאינם ימי עבודה מלאים, וכן לא נחשב את ימי חול המועד שהם בגדר חגים, ולא נחשב ימי צום.

להלן ימי העבודה בחודשים הרלבנטיים:

חודש	ימי עבודה	חגים
ספטמבר	15	ראש השנה
אוקטובר	11	ראש השנה, צום גדליה, יום הכיפורים, סוכות
נובמבר	20	

עמוד 36 מתוך 39

משרד ראשי: רח' ברוריה 2, ת.ד. 8178 ירושלים P.O.B 8178 Jerusalem 91080 Main Office:

טל' 02-5371485 Tel 02-5379626 פקס Fax 02-5379626 www.eretzhemdah.org 580120780 'ע"ר מס' 580120780

Founders: The Bellows Family, Chicago, Illinois

	23	דצמבר
י' בטבת	21	ינואר
	20	פברואר
	110	סה"כ

כלומר, העבודה היתה אמורה להסתיים אחרי תשעה ימי עבודה בחודש נובמבר 2019, ובמקום זה הסתיימה בסוף חודש פברואר 2020, 75 ימי עבודה מאוחר יותר. בחוזה נקבע פיצוי לכל יום איחור, אולם, לא ברור האם הכוונה לפיצוי עבור כל יום עבודה, או לכל יום שהוא.

לגבי האחריות לאיחור – התובע הוא שהפסיק את העבודה אחרי סוכות, ולמרות שקיבל בהסכמה את הארכה שביקש להשלמת העבודה, לא עמד בתאריך היעד. כמו כן, התובע "הקפיד" שלא לסיים את העבודות, גם הפשוטות והקלות, כגון הרכבת דלתות על משקופים כדי ללחוץ על הנתבע. גם כאשר עמדה על הפרק השאלה האם לאפשר לנתבע לסיים את העבודות בעצמו - התנגד התובע כדי ללחוץ על הנתבע, למרות שהיה ברור שהוא כבר לא יעבוד באתר. התנהלות התובע איננה מקובלת על בית הדין, ועל כך עליו לפצות את הנתבע.

שיעור הפיצוי – אף אחד מהצדדים לא טען שהתחייבות לקנס איננה תקפה והיא בגדר אסמכתא, ובצדק. כיוון שהמנהג בבתי המשפט הוא ששיעור הפיצוי הקבוע בהסכם הוא תקרה שממנה יכול בית המשפט להפחית לפי שיקול דעתו, הרי שניתן להפחית את הסכום עד לסכום סביר שאיננו בגדר אסמכתא (ראו בעניין זה: בר"ע ארץ חמדה גזית 3-76064, סעי' יב-טו, הרב אוריאל לביא, עטרת דבורה, ב, חו"מ, מ, ע"פ שו"ע חו"מ שכח, ב).

על פי החוזה היה צריך לשלם על כל יום איחור 100 דולר, על 75 ימי איחור היה על התובע לשלם לנתבע 7500 דולר, למרות זאת בית הדין סבור שאין לחייב את התובע בכל סכום הקנס. זאת לאור התמורה הנמוכה שהובטחה לתובע עבור העבודה כולה, שנמוכה בהרבה משווייה הריאלי. בנוסף, להבנת בית הדין הנתבעים תרמו להפסקת העבודה בנוכחות הקבועה שלהם באתר שגרמה לחיכוך יום יומי.

במקרה זה, הדעת נותנת שהפיצוי הבסיסי יהיה רק עבור אובדן התמורה מהשכרת היחידה. אם נניח ששכ"ד חודשי עבור יח"ד בגודל 55-60 מ"ר הוא 3000-4000 ₪ (בהתאם למידע שמסרו הצדדים על מחירי השכירות במקום), אזי הפיצוי אליו הסכים התובע הוא בערך בשווי התמורה על השכרה (30 ימים בחודש כפול 100 ₪).

אנו סבורים שלאור העובדה שלאור התמורה הנמוכה שהובטחה עבור כל העבודה, גם היקף הפיצוי על איחור אמור להיות מינימלי, למעט במקרים חריגים. לפיכך, יש לחייב את התובע בנוק הבסיסי שנגרם לנתבע בלבד, קרי 100 ₪ כפול 75 ימי איחור.

עמוד 37 מתוך 39

משרד ראשי: רח' ברוריה 2, ת.ד. 8178 ירושלים 91080 P.O.B 8178 Brurya St. Main Office:

טל' 02-5371485 Tel פקס 02-5379626 Fax www.eretzhemdah.org 580120780 'ע"ר מס' beitdin@eretzhemdah.org

Founders: The Bellows Family, Chicago, Illinois

סה"כ הנתבע זכאי לפיצוי בסך 7,500 ₪ עבור איחור בסיום העבודה. סכום זה הוא בגדר פיצוי ופטור ממע"מ, ולכן לא יזוכה מהסכום החייב במע"מ.

יח. הוצאות משפט

הנתבע ביקש 3000 ₪ עבור השקעת הזמן של בנו של הנתבע בדיונים ובפגישות עם המומחה, וכן החזר הוצאות עבור אגרות ומומחה בסך 4590 ₪. התובע ביקש 5,790 ₪ עבור הוצאות משפט.

עצם המחלוקת בין הצדדים נולדה מהניסיון של הנתבע לקבל עבודות בהנחה בלתי סבירה, ומהביצוע הגרוע של התובע, מהסיבות שפורטו בסעיף הקודם. על כן, שני הצדדים נושאים באחריות לעצם קיומה של המחלוקת. מעבר לכך, במהלך הדיון התנהלות הצדדים היתה סבירה ועל כן ההוצאות יחולקו כך:

1. אין שינוי באופן חלוקת התשלום למומחה.
2. אגרות בית הדין יחולקו באופן שווה. התובע שילם 500 ₪ והנתבע שילם 1500 ₪. **לפיכך התובע ישלם לנתבע 500 ₪ עבור הוצאות משפט.**
3. בית הדין שילם למומחה 750 ₪ + מע"מ, והתובע לא החזיר את הסכום לבית הדין. על כן, הנתבע ישלם לבית הדין סך זה מתוך הסכום שחויב. סה"כ 877 ₪.

יט. סיכום כללי

- הנתבע חייב לתובע 9,703 ₪ בגין יתרת חוב עבור העבודה.
- הנתבע חייב לתובע 14,399 ₪ בגין תשלום מע"מ.
- סה"כ הנתבע חייב לתובע 24,102 ₪.
- התובע חייב לנתבע 7,500 ₪ בגין איחור במסירה.
- התובע חייב לנתבע 500 ₪ בגין הוצאות משפט.
- סה"כ התובע חייב לנתבע 8,000 ₪.
- לסיכום, על הנתבע לשלם לתובע 16,102 ₪.**
- מתוך סכום זה, ישלם הנתבע לבית הדין 877 ₪ עבור הוצאות משפט שהתובע חייב לבית הדין.

כ. החלטות

1. הנתבע חייב לתובע, סך 16,102 ₪.
2. מתוך סכום זה, ישלם הנתבע לבית הדין 877 ₪ עבור הוצאות משפט שהתובע חייב לבית הדין.
3. על התובע לתת לנתבע קבלה עבור תשלומים עבור העבודה על סך 84,703 ₪.
4. הצדדים הציפו את בית הדין במסמכי תגובה רבים ולא רכזו את טענותיהם במסמך אחד כמקובל. לפיכך, רשאים הצדדים לבקש מבית הדין להתייחס לתביעות שלא נדונו בפסק דין זה, אך הוזכרו בשלבים הקודמים, וזאת בתוך 14 יום מהתאריך הנקוב על פסק הדין. הבקשה תוגש במסמך אחד בלבד שיכלול הן את הטענות, את ההפניה למקום בו הוזכרו בעבר במסמכים שכבר הוגשו לבית הדין, והן את הראיות כנספחים.
5. לא יטופלו תביעות חדשות שלא הוזכרו עד עתה.
6. לאחר מכן יוציא בית הדין פסק דין סופי ויקבע את הארכה להגשת בקשת רשות ערעור.

פסק הדין ניתן ביום ה' אדר תשפ"א, 17 פברואר 2021.

בזאת באנו על החתום

הרב רועי משיח

הרב עדו רכניץ, אב"ד

הרב עקיבא כהנא